

Bölüm 7

OVER KANSERİNDE GÜNCEL BİLGİLER VE BAKIM

Hilal EVGİN¹
Nevin HOTUN ŞAHİN²

GİRİŞ

Over kanseri görülme sıklığı her geçen yıl daha fazla artmaktadır. Kadın kanserleri içerisinde mortalitesi en yüksek olan kanser türüdür. Belirtilerin geç evrede açığa çıkması ve spesifik bir tarama testinin olmaması bu hastalığın teşhisini zorlaştırmaktadır. Çoğunlukla ileri evrelerde tanı konulması nedeniyle hastanın komplike tedaviler görmesine sebep olmakla birlikte, sağlık harcamalarını da ciddi şekilde etkilemektedir. Son yıllarda yeni tedavi yöntemlerinin uygulanmaya başlaması ile over kanseri kısmen tedavi edilse bile hastaliksız sağkalım oranları hala düşüktür.

SONUÇ

Over kanserinden korunmanın en etkin yolu bu konuyla ilgili bilinçlendirmenin sağlanmasıdır. Mevcut risk faktörleri iyi bilinmeli ve riskli davranışlardan kaçınılmalıdır. Hemşireler bu konuda kendilerini geliştirmeli ve bu sürecin her aşamasında kadın ve ailesini benimsenmelidir. Özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında görev yapan hemşireler toplum temelli eğitimler planlamalı ve bu konuda kilit rol üstlenmelidirler. Teşhis edilen vakalarda ise kanıt temelli bakım yaklaşımı ile en iyi şekilde bakım hizmeti sunulmalıdır.

1. TANIM VE HİSTOPATOLOJİK SINIFLAMA

Overler, pelvis boşluğu içerisinde uterusun iki yanında bulunan ve tuba uterinaların fimbrial uç kısımlarına yakın olarak yerleşmiş organlardır. Overlerin boyut ve şekli büyük bir bademe benzetilmektedir. Pelvik kavitede yer alan overlerin uzunluğu 4 cm, kalınlığı 1 cm, genişliği 2 cm ve 5-8 gr ağırlığındadır.^(1,2)

Overlerin yapısında iki ana kısım bulunur. Bunlar;

¹ Uzman Hemşire, İstanbul Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu Şehir Hastanesi, hilalevgin.94@hotmail.com

² Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilimdalı

ayı olarak belirlenmiştir. Dengeli ve sağlıklı beslenme, ideal kiloyu koruma, stres-ten uzak durma ve yeterli fiziksel aktivite gibi olumlu yaşam davranışlarını kazan-dırma over kanserinden korunmada ilk basamağı oluşturmaktadır. Sigara-alkol tüketimi ve talk pudrasına perineal maruziyet bu hastalık için bilinen riskli dav-ranışlar arasındadır. Toplum riskli davranışlar konusunda bilinçlendirilmelidir.⁽⁴⁵⁾

Kanser genetiği son yıllarda oldukça üzerinde durulan bir konudur. Hemşi-reler kanser hastalarına ve yakınlarına en uygun hizmeti verebilmek için kanser genetiği hakkında mutlaka bilgi sahibi olmalıdır. Over kanserinde genetik geçiş sö-z konusu olabilmektedir. Bu sorunu yaşayan birey ve ailelere hemşireliğin savu-nucu, eğitici ve bakım sağlayıcı rollerini kullanarak destek olmalıdır. Ülkemizde over kanseri ile ilgili önerilen ve uygulanan bir tarama programı bulunmamak-tadır. Riskli grupların genetik danışmanlığa yönlendirmesi unutulmamalıdır. Li-teratürde riskli kişilerin yıllık pelvik muayene ve ultrasonografi yapılması, belirli aralıklarla (6 veya 12 ay) tümör belirteçlerine bakılması ve profilaktik cerrahilerin uygulanması önerilmektedir.^(45,65)

Over kanserinin genç yaşlarda görülmeye başlaması ile fertilitte koruyucu yak-laşım lar gündeme gelmiştir. Bu konuyla ilgili hemşireler gerekli bilgiye sahip ol-malı ve danışmanlık rollerini yerine getirmelidir. Hemşireler süreç boyunca bu yaklaşımları seçmeye engel olan durumları iyi gözlemlemeli ve bu engellerle başa çıkabilmelidir. Maliyet, inanç, önyargı ve etik sorunlar bu süreçte en sık karşı-laşılan sorunlardır. Hastalara mevcut alternatif tedaviler hakkında bilgi vermek hemşirenin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yer almaktadır.⁽⁶⁶⁾

KAYNAKÇA

1. Solomon, EP. (2009). *İnsan Anatomisine ve Fizyolojisine Giriş*. (Levent Ertuğrul, Çev. Ed.). İst-
anbul: Akademi Basın ve Yayıncılık
2. Şahin, N.H. (2015). Üreme Organ Anatomisi/Fizyolojisi. Nezihe Kızılkaya Beji (Ed.), *Kadın
Sağlığı ve Hastalıkları* içinde 69-83. İstanbul: Nobel tıp Kitabevi
3. Atasü, T. ve Şahmay, S. (2001). *Jinekoloji*. (2. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi
4. Yıldırım, M. (2012). *İnsan Anatomisi*. (7. Baskı). İstanbul: Nobel tıp kitabevi
5. ACS (2018). *What Is Ovarian Cancer?* (07.12.2019 tarihinde <https://www.cancer.org/cancer/ovarian-cancer/about/what-is-ovarian-cancer.html> adresinden ulaşılmıştır).
6. Stewart C, Ralyea C. ve Lockwood S. Ovarian Cancer: An Integrated Review. *Seminars in On-
cology Nursing*, 2019; 35, 151-156.
7. Taşkın, L. (2018) *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*.(14.Baskı). İstanbul: Akademisyen Kita-
bevi
8. Beji, N.K. ve Bilgiç, D. (2020). Over Kanseri. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji Hemşireliği Genişle-
tilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı*. içinde 975-1005. İstanbul: Nobel tıp Kitabevi
9. Matz M, Coleman M, Sant M. The histology of ovarian cancer: worldwide distribution and
implications for international survival comparisons (CONCORD-2). *Gynecologic Oncology*,
2017;144(2), 405-413.

10. Falcetta FS, Lawrie TA, Medeiros LRF. Laparoscopy versus laparotomy for FIGO stage I ovarian cancer. *Cochrane Systematic Review-Intervention*. (2016). <https://doi.org/10.1002/14651858.CD005344.pub4>
11. Beji, N.K. ve Bilgiç, D. (2015). Over Kanseri. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji Hemşireliği*. içinde 807-838. İstanbul: Nobel tıp Kitabevi
12. Webb PM. ve Jordan SJ. Epidemiology of epithelial ovarian cancer. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 2017; 41, 3-14.
13. Bray F, Ferlay J, Soerjomataram I. Global cancer statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA: A Cancer Journal For Clinicians*, 2018;68,394-424.
14. ACS (2020). *Key Statistics for Ovarian Cancer*. (07.04.2020 tarihinde <https://www.cancer.org/cancer/ovariancancer/about/key-statistics.html> adresinden ulaşılmıştır).
15. Younes N. ve Zayed H. Genetic epidemiology of ovarian cancer in the 22 Arab countries: A systematic review. *Gene*, 2018. doi:10.1016/j.gene.2018.10.044
16. Menon U, Karpinskyj C. ve Gentry-Maharaj A. Ovarian Cancer Prevention and Screening. *Obstetrics & Gynecology*, 2018;131(5),909-927.
17. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2016). *2016 Yılı Kanser İstatistikleri*. (20.02.2021 tarihinde https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kanser-db/istatistik/Turkiye_Kanser_istatistikleri_2016.pdf adresinden ulaşılmıştır).
18. Yetimaller H, Köksal A. ve Çiftçi M. Over kanserlerinin epidemiyolojik faktörler açısından incelenmesi. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 2017;10,72-82.
19. Roett MA. ve Evans P. Ovarian Cancer: An Overview. *American Family Physician*, 2009;80(6), 609-616.
20. ACS (2020). *Ovarian Cancer Risk Factors*. (07.04.2020 tarihinde <https://www.cancer.org/cancer/ovariancancer/causes-risks-prevention/risk-factors.html> adresinden ulaşılmıştır).
21. ASCO (2013). *Meeting Library, Obesity and Gynecologic Cancer Etiology and Survival*. (08.12.2019 tarihinde <https://meetinglibrary.asco.org/record/78879/edbook#fulltext> adresinden ulaşılmıştır).
22. Purdie DM, Bain CJ. ve Webb PM. Body size and ovarian cancer: case-control and systematic review Australia. *Cancer Causes and Control*, 2001;12, 855-863.
23. Arslan E, Özçelik F. ve Demirbaş Ş. Cancer Types Related To Obesity. *Anatolian Journal of Clinical Investigation*, 2013;7(3), 176-184.
24. Beji, N.K. ve Dişsiz, M. (2015). Gebelik ve Hemşirelik Yaklaşımı. Nezihe Kızılkaya Beji (Ed.), *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları*. içinde 249-299. İstanbul:Nobel tıp Kitabevi.
25. La Vecchia C. Ovarian cancer: epidemiology and risk factors. *European Journal of Cancer Prevention*, 2017;26(1), 55-62.
26. Tomao F, Lo Russo G ve Spinelli GP. Fertility drugs, reproductive strategies and ovarian cancer risk. *Journal of Ovarian Research*, 2014;7(1), 51.
27. Asante A, Leonard PH ve Weaver AL. Fertility Drug Use and the Risk of Ovarian Tumors in Infertile Women: A Case-Control Study. *Fertil Steril*, 2013; 99(7), 2031-2036.
28. Arvas M. ve Gezer, A. Ailevi Over Kanseri, BRCA Genleri ve Over Kanseri Tarama Programları. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 2004;7(2), 53-58.
29. Agarwal R, Liebe S. ve Turski ML. Targeted Therapy for Hereditary Cancer Syndromes: Hereditary Breast and Ovarian Cancer Syndrome, Lynch Syndrome, Familial Adenomatous Polyposis, and Li-Fraumeni Syndrome. *Discovery Medici*, 2014;18(101), 331-339.
30. Selçuk İ, Özel Ş ve Güngör T. Over Kanseri Perspektifinde BRCA Gen Mutasyonları Ve Herediter Meme ve Over Kanseri Sendromu. *Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 2017; 15 (3), 135-144.
31. Güngördük K, Sancı M. ve İnce O. Endometriozis ve over kanseri arasındaki ilişki. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 2015;18(4), 119-126.
32. Pearce CL, Templeman C ve Rossing. Association between endometriosis and risk of histological subtypes of ovarian cancer: a pooled analysis of case-control studies. *The Lancet Oncology*, 2012;13(4), 385-394.

33. Brillhante AV, Augusto KL ve Portela MC. Endometriosis and Ovarian Cancer: an Integrative Review (Endometriosis and Ovarian Cancer). *Asian Pacific Journal Cancer Prevention*, 2017;18(1), 11-16.
34. Zhou Z, Zeng F ve Yuan J. Pelvic inflammatory disease and the risk of ovarian cancer: a meta-analysis. *Cancer Causes Control*, 2017;28(5), 415-428.
35. Kadry Taher M, Farhat, N. ve Karyakina NA. Critical review of the association between perineal use of talc powder and risk of ovarian cancer. *Reproductive Toxicology*, 2019;90, 88-101.
36. Licaj I, Jacobsen BK. ve Selmer RM. Smoking and risk of ovarian cancer by histological subtypes: an analysis among 300 000 Norwegian women. *British Journal Of Cancer*, 2017;116(2), 270-276.
37. Ünal O. ve Kars B. Postmenopozal Hormon Tedavisi (Ht) ve Kanser Riski. *TJOD - Uzmanlık Sonrası Eğitim ve Güncel Gelişmeler*, 2004;1,51-57.
38. Beral V, Gaitskell K. ve Hermon C. Menopausal hormone use and ovarian cancer risk: individual participant meta-analysis of 52 epidemiological studies. *Lancet*, 2015;385(9980),1835-1842.
39. Öge T. *Over kanserinde epidemiyolojik ve prognostik faktörlerin incelenmesi*. Uzmanlık Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü, 2006.
40. Şahin, N.H. ve Bal M.D.(2015). Üreme Organ Tümörleri. Nezihe Kızılkaya Beji (Ed.), *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları*. içinde 143-160. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi
41. Goff BA, Mandel LS. Ve Drescher CW. Development of an ovarian cancer symptom index: possibilities for earlier detection. *Cancer*, 2007;109(2), 221-7.
42. Han KH, Kim MK. ve Kim HS. Protective effect of progesterone during pregnancy against ovarian cancer. *Journal of Cancer Prevention*, 2013;18(2), 113-122.
43. Sung HK, Ma SH. ve Choi, JY. The effect of breastfeeding duration and parity on the risk of epithelial ovarian cancer: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Preventive Medicine & Public Health*, 2016;49(6),349- 366.
44. Çıkman MS. (2016). *Over kanseri önlemede SGO'nun önerileri – çeviri özeti*. (30.12.2019 tarihinde <http://www.trsgo.org/1/haber/75/over-kanserini-onlemede-sgo-nun-onerileri-ceviri-ozeti> adresinden ulaşılmıştır).
45. Eroğlu K. ve Koç G. Jinekolojik kanser kontrolü ve hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2014;77-90.
46. Crane TE, Khulpateea BR. ve Alberts DS. Dietary intake and ovarian cancer risk: a systematic review. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 2014;23(2), 255-273.
47. Trudel D, Labbé DP. ve Bairati I. Green tea for ovarian cancer prevention and treatment: a systematic review of the in vitro, in vivo and epidemiological studies. *Gynecologic Oncology*, 2012;126(3), 491-498.
48. Xinqiang S, Mu Z. ve Lei C. Bioinformatics Analysis on Molecular Mechanism of Green Tea Compound Epigallocatechin-3-Gallate Against Ovarian Cancer. *Clin Transl Sci*, 2017;10,302-307. doi:10.1111/cts.12470.
49. Elattar A, Bryant A. ve Winter-Roach BA. Optimal primary surgical treatment for advanced epithelial ovarian cancer (Review). *The Cochrane Database of Systematic Review*, 2011. doi: 10.1002/14651858.CD007565.pub2
50. Coleridge SL, Bryant A. ve Lyons TJ. Chemotherapy versus surgery for initial treatment in advanced ovarian epithelial cancer. *The Cochrane Database of Systematic Review*, 2019. doi: 10.1002/14651858.CD005343.pub4
51. Spiliotis J, Halkia E. ve Lianos E. Cytoreductive Surgery and HIPEC in Recurrent Epithelial Ovarian Cancer: A Prospective Randomized Phase III Study. *Annals of Surgical Oncology*, 2014;22(5),1570- 1575.
52. Hotouras A. Desai D. ve Bhan C. Heated IntraPERitoneal Chemotherapy (HIPEC) for Patients With Recurrent Ovarian Cancer. *International Journal of Gynecological Cancer*, 2016;26(4), 661-670.
53. Cortez AJ, Tudrej P. ve Kujawa KA. Advances in ovarian cancer therapy. *Cancer Chemotherapy and Pharmacology*, 2018;81(1), 17-38.

Jinekoloji Hemşireliği

54. Helm CW. The Role of Hyperthermic Intraperitoneal Chemotherapy (HIPEC) in Ovarian Cancer. *The Oncologist*, 2009;14(7), 683-694.
55. Özçelik B. Over Kanserlerinde Fertilite Koruyucu Yaklaşımlar. *Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medical Journal)*, 2008;30(2):100-106.
56. Haftacı SM. ve Yıldız E. Erken Evre Epitelyal Over Kanserinde Fertilite Koruyucu Cerrahi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2014;4(3), 25-27.
57. Can, G.(2014). Onkoloji. Nuray Enç (Ed.), *İç Hastalıkları Hemşireliği*. içinde 365-396. İstanbul: Nobel tıp Kitapevi
58. Rooth C. Ovarian cancer: risk factors, treatment and management. *British Journal of Nursing*, 2013;22(17), 23-30.
59. Armbruster S, Coleman RL. ve Rauh-Hain JA. Management and Treatment of Recurrent Epithelial Ovarian Cancer. *Hematology/ Oncology Clinics of North America*, 2018;32(6), 965-982.
60. Elies A, Rivièrè S. ve Pouget N. The role of neoadjuvant chemotherapy in ovarian cancer. *Expert Review of Anticancer Therapy*. 2018;18(6), 555-566.
61. Gorodnova TV, Sokolenko AP. ve Kuligina E. Principles of clinical management of ovarian cancer. *Chinese clinical oncology*, 2018;7(6), 56-61.
62. Iorio GC, Martini S. ve Arcadipane F. The role of radiotherapy in epithelial ovarian cancer: a literature overview. *Medical Oncology*, 2019;36(7), 64.
63. Pehlivan S, Yıldırım Y. ve Fadiloğlu Ç. Kanser, Kültür ve Hemşirelik. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*; 2013;4(4), 168-174.
64. Hay CM, Donovan HS. ve Hartnett EG. Sexual Health as Part of Gynecologic Cancer Care. *International Journal of Gynecological Cancer*, 2018;1,1737-1742.
65. Beamer LC. Hereditary Breast and Hereditary Ovarian Cancer: Implications for the Oncology Nurse. *Seminars in Oncology Nursing*, 2019;35(1), 47-57.
66. Başgöl Ş. ve Aslan E. Over Kanserli Kadınlarda Fertiliteyi Koruyucu Yaklaşımlar ve Hemşirenin Rolü. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2012;9(2), 8-11.